

25.8.2025

Valtioneuvoston asetus toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta. Asetus annetaan toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n 2 momentin nojalla. Sen liitteessä säädettäisiin perustoimeentulotuessa hyväksyttävien asumismenojen kuntakohtaiset rajat vuodelle 2026.

Valtiovarainministeriön lausunto

Toimeentulotuesta annetun lain 7 a §:n 2 momentin mukaan asetuksella asetettavat asumismenot perustuvat toimeentulotuen saajien ja yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisen yleisen asumistuen saajien keskimääriin asumismenoihin. Lain mukaan asumismenoja tulee tarkistaa vähintään vuosittain mainittujen ryhmien keskimäärien asumismenojen muutosta vastaavasti.

Valtiovarainministeriö on pyrkinyt pitämään esillä tavoitetta siitä, että toimeentulotuessa huomioitavien asumisnormien määräytymisen olisi mahdollisimman läpinäkyvää ja tarkistettavissa oleviin määreisiin perustuvaa. Lisäksi toimeentulotuen saajien tulisi olla eri kunnissa tasa-arvoisessa asemassa.

Lausunnolla olevassa asetuksen liitteessä korotuksia ehdotetaan tehtäväksi sellaisiin kuntakohtaisiin rajoihin, joiden kohdalla toimeentulotuen saajien keskimääräinen vuoden 2024 vuokra ylittää voimassa olevan kuntakohtaisen rajan vähintään 20 eurolla ja kunnassa on ollut tilastollisesti riittäväksi arvioitu määrä toimeentulotuen saajakotitalouksia. Ehdotettu toimintatapa on tilastomenetelmällisesti ja periaatteellisestikin erikoinen.

Ehdotuksen mukaan esimerkiksi yhden hengen kotitalouksien kohdalla riittävänä määränä pidetään 100 toimeentulotuen saajan kotitaloutta. Kunnat ovat Suomessa kuitenkin varsin eri kokoisia. Toimeentulotuen saajien määrä vaihteli esimerkiksi vuonna 2024 kuntakohtaisesti Helsingin 32 346 yhden hengen kotitaloudesta Lestijärven 4 yhden hengen kotitalouteen. Ehdotettu menetelmä asettaakin erityisesti pienet kunnat kyseenalaiseen tilanteeseen.

Asetusmuistiossa todetaan, että ”saajamäärien jäädessä pieneksi keskiarvo vaihtelee enemmän satunnaismuutosten johdosta, mikä ei vastaa tavoitetta kuvata suhteellisen

vakaata kohtuuhintaisen asumisen tasoa kussakin kunnassa”. Jos tavoitteena on kuitenkin kuvata kuntien asumismenojen tasoa laajemmin kuin vain etuudensaajien osalta, tämä edellyttää otoksen koon suhteuttamista populaation kokoon. Sata toimeentulotuen saajaa olisi osuutena Helsingin yksiasuvien asuntokannasta varsin vaatimaton ja satunnaisuuteen liittyvää riskiä sisältävä otos, mutta vastaavasti pienessä kunnassa huomattavasti suurempi otos koko asuntomarkkinasta.

Valittuun menetelmään liittyy muitakin ongelmia. Valtiovarainministeriön ymmärryksen mukaan esimerkiksi Askolan yhden hengen kotitalouksien (29 kappaletta) ilmoitettu keskimääräinen vuokra oli vuonna 2024 noin 586 euroa kuukaudessa. Nyt esitetyssä asetusluonnoksessa Askolan hyväksyttävät asumismenot säilyvät ennallaan 487 eurossa. Vastaavassa tilanteessa ovat myös esimerkiksi Mynämäki ja Säkyli. Edelleen myös valittuun 20 euron rajaan liittyy haasteita. Pirkkalassa, Kaarinassa ja Sastamalassa kaikissa yhden hengen kotitalouksien normi on 3,7 prosenttia alle ilmoitettujen asumismenojen. Sastamalan haasteena on, että Sastamalan lähtökohtainen normi on matalampi kuin Pirkkalan ja Kaarinan, joten saman absoluuttisen eron saavuttaminen on vaikeampaa.

Ongelmallista on edelleenkin myös se, että normeja esitetään tarkistettavaksi vain ylöspäin. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan laissa kuitenkin nimenomaisesti todetaan, että menoja tarkistetaan keskimääräisten asumismenojen muutosta vastaavasti. Kun kunnan todellisia asumismenoja verrataan voimassa olevassa asetuksessa esitettyihin asumismenoihin, joissain kunnissa tämän tulisi merkitä myös asumismenojen tarkistamista alaspäin. Yhden hengen kotitalouksien kohdalla esimerkiksi 311 tapauksen Janakkalassa ilmoitetut menot ovat keskimäärin 99 euroa normia matalammat. Sotkamossa ero on 47 euroa ja Viitasaarella 114 euroa. Asetusmuistion luonnoksessa valittua linjaa ei avata tai perustella.

Jatkovalmistelussa asetuksen muistiossa tulee vähintäänkin avata ja perustella tarkemmin, mistä syystä ja miten valittuun korotusmenettelyyn on päädytty ja miten se vastaa lain sanamuotoa sekä edellytystä kuntalaisten tasavertaisesta kohtelusta. Samoin on voitava avata, mistä syystä ja millaisin perustein asumnormeja ei esitetä korjattavaksi myös alaspäin.

Valtiosihteeri

kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,

budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/17978/2025-VM-21

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: